

E. T. A. HOFFMANN

ORAŠAR
I
KRALJ MIŠEVA

S NJEMAČKOG PREVELA BRANKA GRUBIĆ

ILUSTRIRALA KLARA RUSAN

E. T. A. Hoffmann: Orašar i kralj miševa

Biblioteka Aja

Urednik Marko Gregur

Naslov izvornika *Nußknacker und Mausekönig*

© za hrvatsko izdanje Neolit, 2025.

© za prijevod Branka Grubić i Neolit, 2025.

Sva prava pridržana. Nijedan dio ove knjige ne smije se reproducirati u bilo kojem obliku bez pisanog dopuštenja nakladnika.

Otisnuto u listopadu 2025.

ISBN: 978-953-8563-10-2

BADNJA VEČER

Dvadeset četvrti prosinca djeca liječničkog savjetnika Stahlbauma čitav dan nisu smjela ući u srednju sobu, a nikako ne u onu susjednu, raskošno uređenu. U jednom kutku stražnje sobice koju je već ispunio crni večernji mrak, čučali su Fritz i Marie, prestravljeni, jer im nisu, kao što je bilo uobičajeno, unijeli svjetlo još za dana. Fritz je u tajnosti, šapćući, otkrio mlađoj sestri (tek je navršila sedam godina) kako je već rano ujutro čuo nekakvo šuškanje i čegrtanje te lupkanje u zaključanim sobama. Također je malo prije hodnikom prošao nizak crni muškarac s velikom kutijom pod rukom, ali on dobro zna da to nije bio nitko drugi nego kum Droßelmeier. Marie je tada veselo sklopila male ručice i povikala: „Oh, što li nam je to kum Droßelmeier lijepo napravio!“

Viši sudski savjetnik Droßelmeier uopće nije bio zgodan muškarac; nizak i mršav, izboranog lica, preko desnog

oka veliki crni flaster, potpuno ćelav, zbog čega je nosio vrlo lijepu bijelu vlasulju od staklenih niti i umjetnu kosu. I kum je općenito bio sav umjetan, ali razumio se u satove, pa ih je čak i sam izrađivao. Kad bi se neki od lijepih satova u Stahlbaumovoj kući razbolio i više nije mogao pjevati, onda bi došao kum Droßelmeier, skinuo bijelu vlasulju, navukao žuti kaputić, privezao plavu pregaču i zabadao šiljasti instrument u sat, tako da je Marie bila žalosna, ali satu to uopće nije nimalo škodilo, nego je opet živnuo i odmah počeo veselo zujati, kucati i pjevati, pa su svi opet bili jako veseli. Svaki put kad bi došao, donio bi djeci nešto lijepo u torbi, nekog čovječuljka koji je kolutao očima i dijelio komplimente, što je bilo smiješno gledati, ili kutiju iz koje je izletjela ptičica, ili nešto drugo. Ali za Božić, za Božić je svaki put izradio nešto lijepo što ga je koštalo mnogo truda, zbog čega su roditelji nakon darivanja to brižno pohranili i čuvali.

„Ah, što li nam je kum Droßelmeier ovaj put lijepo napravio”, klicala je Marie, ali Fritz je rekao da ne može biti ništa drugo nego nekakva tvrđava u kojoj stupaju i vježbaju naočiti vojnici, a onda bi morali doći i drugi voj-

nici, koji su htjeli ući u utvrdu, no vojnici bi ih iznutra gađali topovima, što je stvaralo pravu buku.

„Ne, ne“, Marie je prekinula Fritz, „kum Droßelmeier pričao mi je o lijepom vrtu, s velikim jezerom po kojem plove krasni labudovi sa zlatnim vrpca-
ma oko vrata i pjevaju najljepše pjesme.

Tada iz vrta dolazi

mala djevojčica do jezera i doziva labudove te ih hrani slatkim marcipanom.“

„Labudovi ne jedu marcipan“, pomalo je grubo dobacio Fritz, „a kum Droßelmeier ni ne može napraviti takav vrt. Zapravo, mi imamo malo njegovih igračaka; odmah će

nam ih uzeti, zato više volim ono što nam daruju tata i mama, to možemo zadržati i raditi s tim što želimo.“

Djeca su pogađala što bi moglo biti ovaj put. Marie je mislila da će se gospođica Trudica (njezina velika lutka) jako promijeniti jer je stalno, nespretnije nego ikad, padala na pod, što nije prolazilo bez ružnih ogrebotina na licu, a na čistoću odjeće nije se moglo ni pomišljati. Nisu pomagali nikakvi ukori. I mama se smiješila kad se ona tako radovala malom Gretičinu suncobranu. Fritz ih je, naprotiv, uvjeravao da mu nedostaje jedan dobar lisac u njegovoj konjušnici, jednako kao što njegovim postrojbama nedostaje konjica, što je tati jako dobro poznato. Tako su djeca zacijelo znala da su im roditelji kupili svakojake lijepe darove, koje će sada iznijeti, ali također su znali da će se pojaviti i mali Isus te svojim blagotvornim dodirom svakog božićnog dara prirediti takvo veselje kakvog još nije bilo. Djecu, koja su i dalje šaputala o darovima koje očekuju, na to je podsjetila njihova najstarija sestra Luise, dodavši da mali Isus zapravo kroz roditeljske ruke daruje djecu, što ih čini sretnima i radosnima; On to zna mnogo bolje od djece, stoga ne smiju željeti svakojake darove nego mirno i skrušeno čekati što će dobiti. Mala Marie silno se zamislila, ali Fritz je tiho mrmljao: „Volio bih imati lisicu i husarskog vojnika.“

Potpuno se smračilo. Fritz i Marie, stisnuti jedno uz drugo, više se nisu usudili reći ni riječi; činilo im se kao da

oko njih lepršaju nekakva krila i kao da se iz daljine čuje lijepa glazba. Svijetli sjaj na tren se pojavio na zidu, djeca su znala da to mali Isus na blistavim oblacima leti k drugoj djeci. U tom trenutku začulo se zvono: kling-kling, kling-kling, vrata su se otvorila, a iz velike sobe tako je zasvijetlilo da su djeca glasno kliknula: „Ah!“ i kao skamenjena zastala na pragu. Ali tata i mama došli su do vrata, pa uhvatili djecu za ruku rekavši: „Samo dođite, samo dođite, draga djeco, i pogledajte što vam je donio mali Isus.“

DAROVI

Obraćam se tebi, vjerni čitatelju ili slušatelju – Fritze – Theodore – Ernste – ili kako se već zoveš, i molim te da zamisliš svoj posljednji božićni stol bogato ukrašen šarenim božićnim darovima, pa ćeš vjerojatno moći zamisliti i kako su djeca sa sjajem u očima nijemo zastala te kako je nakon nekog vremena Marie duboko uzdahnula i povikala: „Ah, kako je lijepo – ah, kako je lijepo“, a Fritz pokušao nekoliko puta skočiti uvis što mu je i uspjelo. No djeca su morala čitave godine biti vrlo pristojna i pobožna jer u protivnom nikad ne bi dobili tako mnogo lijepih darova kao ovaj put. Na velikoj jelki na sredini sobe bilo je mnogo zlatnih i srebrnih jabuka, pupoljaka i cvjetova slatkih badema te šarenih bombona i kojekakvih lijepih poslastica na svim granama. A najljepše od svega bilo je to što su s tamnog drvca treperile stotine malih svjetala poput zvijezda, dok je ono prija-

teljski pozivalo djecu da беру njegove cvjetove i plodove. Oko drvca sve je bilo šareno i lijepo – kakvih sve lijepih stvari tu nije bilo – tko bi sve to mogao opisati! Marie je ugledala najljepše lutke, s prekrasnim stvarčicama, svi-lena haljinica ukrašena šarenim vrpčama visjela je pred Marienim očima, tako da ju je mogla pogledati sa svih strana, a to je i činila te nekoliko puta uzviknula: „Ah, lijepa haljinica – draga, draga haljinica; i ja ću je, ja ću je doista smjeti odjenuti!“

Fritz je u međuvremenu već tri ili četiri puta optrčao oko stola i u kasu pokušao naći novog lisca, kojeg je onda i našao privezanog za stol. Sišavši s njega, pomislio je kako je to divlja životinja, ali to nema veze, on ga želi dobiti, odmjerie novu postrojbu husara, u raskošnoj zlatnoj i crvenoj odori, koji su nosili srebrno oružje i jahali na tako bijelim sjajnim konjima da bi mogao pomisliti kako su i oni od čistog srebra. Djeca su se malo smirila i upravo su se htjela baciti na slikovnice koje su bile otvorene, pa su se vidjeli lijepi cvjetovi, ljudi u šarenoj odjeći, dražesna razigrana djeca, naslikana tako prirodno kao da su živa i razgovaraju. Da, djeca su upravo htjela pogledati te prekrasne knjige kad su ponovno čuli zvono. Znali su da će ih sada darivati kum Droßelmeier i potrčala su prema stolu koji se nalazio uza zid. Ubrzo su maknuli zaslon iza kojeg je stol tako dugo bio skriven. I što su djeca ugledala! Na zelenoj livadi punoj

SADRŽAJ

Darovi	11
Štićenik	19
Divote	28
Bitka	40
Bolest	50
Priča o tvrdom orahu	59
Nastavak priče o tvrdom orahu	69
Završetak priče o tvrdom orahu	76
Stric i nećak	86
Pobjeda	90
Kraljevstvo lutaka	101
Glavni grad	107
Kraj	117
Bilješka o autoru	125
Bilješka o prevoditeljici	126

nakladnik

Neolit

Katarine Zrinski 19

48 000 Koprivnica

www.neolit.hr

info@neolit.hr

za nakladnika

Marko Gregur

lektura i korektura

Franjo Nagulov

ilustracije

Klara Rusan

dizajn i prijelom

Jasna Goreta

tisak

Denona, Zagreb

CIP zapis dostupan je u računalnom katalogu

Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001281086.